

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **Εισαγωγή**
- **Αρχαία Αρχιτεκτονική**
- **Μεσαιωνική Αρχιτεκτονική**
(τέλος 5^{ου} – τέλος 15^{ου} αιώνα μ.Χ.)
- **Αναγέννηση** (15^{ος} – 16^{ος} αιώνας μ.Χ.)
- **Αναγεννησιακή Αρχιτεκτονική** (15^{ος} – 16^{ος} αιώνας μ.Χ.)
- **Μανιερισμός**
(ανάμεσα στην Αναγέννηση και το Μπαρόκ)
- **Μπαρόκ**
- **Νεοκλασικισμός** (1750 μ.Χ. – 19^{ος} αιώνας)
- **Ρομαντισμός**
- **Αλλαγές και νεωτερισμοί στον 19ο αιώνα**
- **Αρχιτεκτονικά κινήματα 19ος – αρχές 20ου αιώνα** (Ρεαλισμός, Ιμπρεσιονισμός, Αναβιωτισμός, Οριενταλισμός, Προ-μοντέρνα κινήματα)
- **Αρχιτεκτονικά Κινήματα του 20ου Αιώνα** (Μοντερνισμός, Μεταμοντερνισμός, Αποδομισμός, Κριτικός τοπικισμός)
- **Σύγχρονα Αρχιτεκτονικά Κινήματα** (Βιώσιμη Αρχιτεκτονική, Παραμετρική Αρχιτεκτονική)

Εισαγωγή

- **Ιδεολογία** είναι μια οργανωμένη συλλογή ιδεών. Θεωρείται ένα συνολικό όραμα, ένας τρόπος αντιμετώπισης των πραγμάτων (σαν κοσμοθεωρία), στην κοινή λογική και σύμφωνα με διάφορες φιλοσοφικές τάσεις (συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών ιδεολογιών), ή ένα σύνολο ιδεών που προτείνει μια κοινωνική τάξη για όλη την κοινωνία. Ο βασικός στόχος μιας ιδεολογίας είναι να φέρει αλλαγή στην κοινωνία μέσω μιας ρυθμιστικής διαδικασίας (πώς θα έπρεπε να είναι ο κόσμος)
- **Τα αρχιτεκτονικά κινήματα** αναφέρονται σε διακριτές περιόδους στην ιστορία της αρχιτεκτονικής που χαρακτηρίζονται από συγκεκριμένα στυλ και αρχές σχεδιασμού, τα οποία πηγάζουν από ευρύτερες φιλοσοφικές απόψεις και ιδεολογίες.

Αντικατοπτρίζουν τη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ πολιτισμικών, τεχνολογικών και περιβαλλοντικών παραγόντων, διαμορφώνοντας το δομημένο περιβάλλον και επηρεάζοντας τις ανθρώπινες εμπειρίες.

Αρχαία Αρχιτεκτονική

Αιγυπτιακή Αρχιτεκτονική: Χαρακτηρίζεται από μνημειακές κατασκευές όπως οι πυραμίδες και οι ναοί, που αντανακλούν την εστίαση στη μεγαλοπρέπεια και τον θρησκευτικό συμβολισμό, παρουσιάζοντας προηγμένες τεχνικές κατασκευής για την εποχή.

Ελληνική Αρχιτεκτονική: Διακρίνεται για την έμφαση που δίνει στην αρμονία, την ισορροπία και τη χρήση κιόνων σε κατασκευές όπως ο Παρθενώνας, που αναδεικνύουν την πρώιμη εμφάνιση των κλασικών αρχιτεκτονικών αρχών.

Ρωμαϊκή Αρχιτεκτονική: Επιδεικνύοντας το μεγαλείο και τη μηχανική ανδρεία μέσω της κατασκευής υδραγωγείων, αμφιθεάτρων και βασιλικών, επιδεικνύοντας τη μαεστρία των τόξων και των θόλων.

Μεσαιωνική Αρχιτεκτονική

(τέλος 5^{ου} – τέλος 15^{ου} αιώνα μ.Χ.)

Α) Ρωμανική αρχιτεκτονική (6^{ος} – τέλη 11ου αιώνα μ.Χ.):

Μίγμα ρωμαϊκών και βυζαντινών επιρροών, δίνοντας έμφαση στη στιβαρότητα και την πνευματικότητα. Αντικατοπτρίζει την επιρροή του μοναχισμού και της κοινωνικής σταθερότητας της εποχής.

- Χοντροί τοίχοι
- Μικρά παράθυρα
- Στρογγυλεμένες καμάρες στις εκκλησίες
- Στιβαροί πυλώνες
- Κυλινδρικοί θόλοι
- Μεγάλοι πύργοι
- Διακοσμητικές στοές.

Μεσαιωνική Αρχιτεκτονική

(τέλος 5^{ου} – τέλος 15^{ου} αιώνα μ.Χ.)

Β) Γοτθική Αρχιτεκτονική (12ος – τέλη 15ου αιώνα μ.Χ.): Εξελίχτηκε από τη ρωμανική αρχιτεκτονική και προέρχεται από περιοχές της βόρειας Γαλλίας. Σηματοδοτεί μια στροφή προς το ύψος και το φως, αντανακλώντας πνευματικές φιλοδοξίες και τεχνικές προόδους. Αντανακλά τις κοινωνικές προόδους στη χειροτεχνία και τη μηχανική, υπογραμμίζοντας την έμφαση της εποχής στη θεολογική αφοσίωση και την επιδίωξη των ουράνιων υψών. Άφησε κληρονομιά τα περίπλοκα βιτρό παραθύρων και την ανάπτυξη πιο περίτεχνων, αιθέριων μορφών σε μεταγενέστερα αρχιτεκτονικά κινήματα.

- Αιχμηρή ή ογκοειδής αψίδα (καθοριστικό στοιχείο)
- Ανάπτυξη του οξυκόρυφου θόλου και των αιχμηρών τρούλων
- Ιπτάμενες στηρίξεις
- Περίτεχνη διακόσμηση και βιτρό παράθυρα

Αναγέννηση (15^{ος} – 16^{ος} αιώνας μ.Χ.)

Το σύνθετο πολιτιστικό, ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο που εμφανίστηκε κατά το 15ο και το 16ο αιώνα στη Δυτική Ευρώπη.

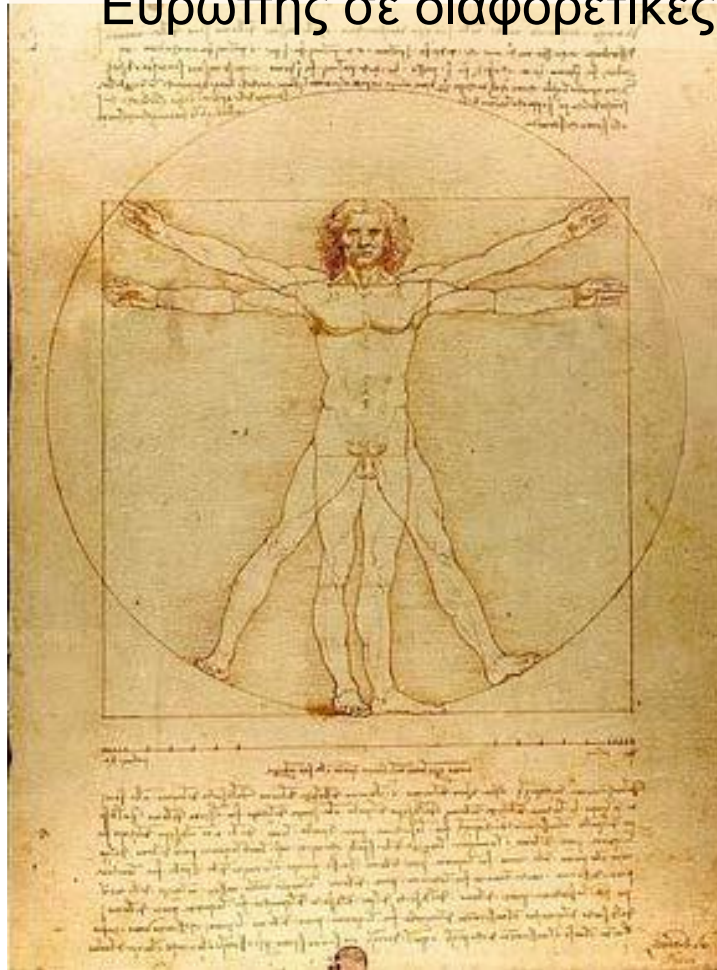
- Εμπιστοσύνη στη λογική ικανότητα του ανθρώπου
- Διεύρυνση των γνώσεων και Εμφάνιση μεγάλων κοινωνικών αλλαγών, που συμπορευόντουσαν με τις νέες αντιλήψεις στην πολιτική και την άσκηση της εξουσίας

Αποτέλεσμα:

- Η μεσαιωνική αντίληψη για τον άνθρωπο δίνει τη θέση της στον αυτάρκη και κυρίαρχο άνθρωπο.
- Ο άνθρωπος παίρνει νέα θέση στον κόσμο.
- Εξασθένιση φεουδαρχίας και εμφάνιση μικρών πόλεων-κρατών στα οποία διαμορφώθηκαν νέες οικονομικές και κοινωνικές τάξεις (βιομηχανία, εμπόριο και αγροτική οικονομία).

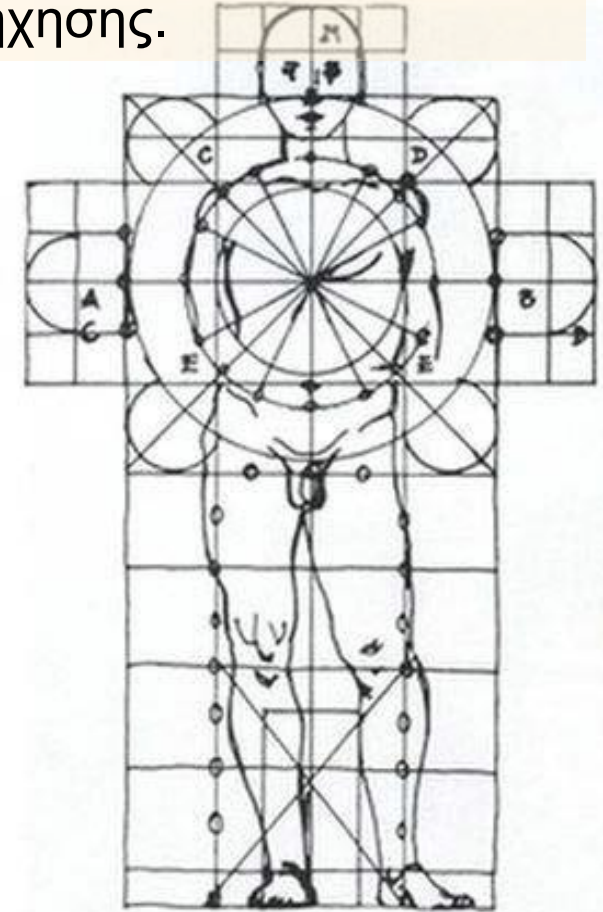
Αναγεννησιακή Αρχιτεκτονική

- Αναπτύχθηκε αρχικά στη Φλωρεντία και γρήγορα εξαπλώθηκε σε άλλες ιταλικές πόλεις. Το στυλ μεταφέρθηκε στην Ισπανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Αγγλία, τη Ρωσία και άλλα μέρη της Ευρώπης σε διαφορετικές ημερομηνίες και με διαφορετικούς βαθμούς απήχησης.

L. da Vinci, Οι αναλογίες του ανθρώπινου σώματος, π.1490, Βενετία

- Συνειδητή αναβίωση και ανάπτυξη ορισμένων στοιχείων της αρχαίας ελληνικής και ρωμαϊκής σκέψης και του υλικού πολιτισμού.
- Επιδίωξη απαλλαγής από τις βαριές δομές της γοθτικής αρχιτεκτονικής και δημιουργία νέου κατασκευαστικού συστήματος

F. di Giorgio Martini, μελέτη των αναλογιών του ανθρώπινου σώματος σε συνδυασμό με την κάτοψη εκκλησίας, Φλωρεντία

Αναγεννησιακή Αρχιτεκτονική

(15^{ος} – 16^{ος} αιώνας μ.Χ.)

Η τακτοποιημένη διάταξη κιόνων, κιονόκρανων και υπέρθυρων, καθώς και η χρήση ημικυκλικών τόξων και ημισφαιρικών θόλων αντικατέστησαν τις πιο περίπλοκες αναλογίες και τα ακανόνιστα προφίλ των μεσαιωνικών κτηρίων.

Τρεις ιστορικές περιόδους:

Πρώιμη Αναγέννηση (Quattrocento)

Ύστερη Αναγέννηση (High Renaissance)

Μανιερισμός

Αναγεννησιακή Αρχιτεκτονική

Μανιερισμός (ανάμεσα στην Αναγέννηση και το Μπαρόκ)

Ο όρος «Μανιερισμός» προέρχεται από τη λέξη «μανιέρα» (από το λατινικό *manierus* (=τρόπος))

- Η αίσθηση της κυριαρχίας του ανθρώπου πάνω στη φύση θα κλονίζονταν και από άλλα γεγονότα που συντελέστηκαν σε αυτή την περίοδο. Η ανακάλυψη της Αμερικής (1492) και η επιβεβαίωση του Κοπέρνικου για το ηλιοκεντρικό σύστημα (1512), κλόνισαν την αντίληψη του δυτικού ανθρώπου ότι αυτός είναι το κέντρο του κόσμου. Κλόνισαν επίσης ό,τι ως εκείνη την ώρα, είχε θεωρηθεί σταθερό και υποκείμενο σε κανόνες.

Αποτέλεσμα:

- Ο Μανιερισμός εξέφρασε μία διαφορετική «πνευματικότητα» με ένα στυλιζαρισμένο τρόπο, που ερχόταν σε ευθεία αντίθεση με το νατουραλισμό και τον ορθολογισμό της Αναγέννησης, εισάγοντας το υπερβολικό, το αποσπασματικό, την εκζήτηση, ακόμα και το άσχημο. Σηματοδότησε την μετάβαση στην μπαρόκ εποχή.

*J. Sansovino, Μαρκιανή Βιβλιοθήκη,
Βενετία, 1537-1544*

Μπαρόκ

Εμφανίζεται την περίοδο μετά το Μανιερισμό και ακμάζει κατά τον 17ο και 18ο αιώνα στην Ευρώπη. Ήταν βαθιά συνυφασμένη με τις κοινωνικοπολιτικές και θρησκευτικές ανατροπές του 17ου αιώνα. Με την Αντιμεταρρύθμιση και τη φιλοδοξία της Καθολικής Εκκλησίας για δραματική και συγκινητική θρησκευτική έκφραση, η μπαρόκ αρχιτεκτονική έγινε ενσάρκωση αυτής της πνευματικής ζέσης.

- Ο όρος προέρχεται πιθανόν από την ισπανική λέξη «barroco» που σημαίνει «ακανόνιστο μαργαριτάρι»
- Αντιπροσωπεύει μια δραματική αλλαγή από τον σεμνό κλασικισμό της Αναγέννησης. Χαρακτηρίζεται από την περίτεχνη διακόσμηση, δυναμικές μορφές και έμφαση στη δημιουργία μιας αίσθησης θεατρικότητας και θεάματος. Αποτελεί μαρτυρία της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής ζωντάνιας της εποχής της.
- Μέχρι και σήμερα, ο όρος Μπαρόκ χρησιμοποιείται για να δηλώσει μία τέχνη βαριά, φλύαρη, φορτωμένη, επιδεικτική και πολυδιακοσμημένη.

Ιστορικοί περίοδοι: Πρώιμο Μπαρόκ και Rococo (ή ύστερο Μπαρόκ).

Μπαρόκ

Αρχιτεκτονική

*G.L. Bernini, Ρώμη, Πλατεία Ναβόνα,
Κρήνες*

- Έντονη σκηνογραφική διάθεση
- Απομάκρυνση από τη μελέτη και την αναζήτηση της λογικής αρμονίας των ρυθμών
- Οι πόλεις διακοσμούνται με πλατείες, σκάλες και σιντριβάνια
- Εμφανίζονται οι πρώτοι δημόσιοι χώροι κυκλοφορίας και συνάντησης των κατοίκων όπως τα καφέ, τα θέατρα
- Η πλατεία ακολουθώντας διαφορετικά σχήματα, αποτέλεσε χώρο υποδοχής ενός μνημείου, ή κεντρικό σημείο πολλών συγκοινωνούντων χώρων της πόλης

Νεοκλασικισμός (1750 μ.Χ. – 19^{ος} αιώνας)

Το ρεύμα της τέχνης που γεννήθηκε στη Ρώμη κυρίως χάρη στα γραπτά του Γερμανού ιστορικού Johann Joachim Winckelmann, την εποχή της εκ νέου ανακάλυψης της Πομπηίας. Η δημοτικότητά του εξαπλώθηκε σε όλη την Ευρώπη από μια γενιά Ευρωπαίων φοιτητών τέχνης όταν επέστρεψαν από την Ιταλία στις χώρες τους, με πρόσφατα ανακαλυφθέντα τα ελληνορωμαϊκά ιδεώδη. Απορρέει από το Διαφωτισμό, τη φιλοσοφία που επικράτησε στην Ευρώπη κατά το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα.

- Η φιλοσοφία του Διαφωτισμού οδήγησε στη διαμόρφωση νέων αντιλήψεων για τον κόσμο, οι οποίες στηρίχτηκαν στη λογική και στην πίστη για τη διαρκή ανθρώπινη πρόοδο και άνοιξε νέους δρόμους στην επιστημονική έρευνα, πιστεύοντας ότι ο άνθρωπος μπορούσε να είναι κυρίαρχος της μοίρας του με την εξέλιξη της τεχνολογίας και τις εφευρέσεις.
- Για τον Καντ: «Διαφωτισμός είναι η έξοδος του ανθρώπου από την ανωριμότητά του, για την οποία ο ίδιος είναι υπεύθυνος. Ανωριμότητα είναι η αδυναμία να μεταχειρίζεσαι το νου σου χωρίς την καθοδήγηση ενός άλλου».

Νεοκλασικισμός

Αρχιτεκτονική

*C. N. Ledoux, Salines de Chaux, 1775
-1778, είσοδος στο συγκρότημα*

- Κατά τον 19^ο αιώνα συνυπάρχει με τον Ρομαντισμό.
- Κατά τον 20^ο αιώνα εξακολουθεί να υπάρχει αλλά επιβραδύνθηκε με την έλευση του Μοντερνισμού.
- Εφαρμόζεται ξανά τον 21^ο αιώνα στη Νέα Κλασική Αρχιτεκτονική, στην Αρχιτεκτονική του Gentrification και την Αρχιτεκτονική του Ιστορισμού.
- Σημαντικά στοιχεία της εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα, στον 21^ο αιώνα.

Ρομαντισμός

Ο Ρομαντισμός επικρατεί στην Ευρώπη ανάμεσα στο 1800 και το 1850.

Η βιομηχανική επανάσταση, τα τεχνολογικά επιτεύγματα, η εξέλιξη των οικονομικών συστημάτων και ο οικονομικός φιλελευθερισμός με τη θεωρία του «*laissez faire – laissez passer*», η αστικοποίηση, η πολιτική συνειδητοποίηση των κατώτερων οικονομικά τάξεων, οι πολιτικές ανακατατάξεις στην Ευρώπη ορίζουν το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό περιβάλλον στο οποίο εμφανίστηκε ο Ρομαντισμός.

Αποτέλεσμα:

- Ενάντια στον αυστηρό ορθολογισμό και στον αθεισμό του Διαφωτισμού, ο ρομαντισμός επιστρέφει στη θρησκευτικότητα και δίνει στην καλλιτεχνική δημιουργία τη σημασία της θρησκευτικής πίστης και παράλληλα δίνει μεγάλη αξία στις λαϊκές παραδόσεις και στην εθνική ταυτότητα
- Με τον όρο «ρομαντικός» δε χαρακτηρίζεται μόνο ένα καλλιτεχνικό στίλ, αλλά μια πνευματική στάση απέναντι σε μια δύσκολη κοινωνική κατάσταση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από το δίπολο εμπιστοσύνη για την πρόοδο και φόβος του καινούριου

Ρομαντισμός

Αρχιτεκτονική

L. Vaudoyer, Καθεδρικός ναός της Μασσαλίας, 1855

Στ. Κλεάνθης, Έπαυλη Ροδοδάφνη, 1840, Πεντέλη (νεοκλασικά στοιχεία με μεσαιωνικά χαρακτηριστικά εγκαθιστώντας μια ρομαντική διάσταση)

Αλλαγές και νεωτερισμοί στον 19ο αιώνα

Μετά το Ρομαντισμό από το 1850 έως το 1880 συμβαίνουν τα εξής:

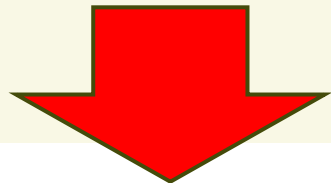
- Βιομηχανική επανάσταση και Τεχνολογική έκρηξη: εφεύρεση της φωτογραφίας, χρήση του τηλέγραφου, ατμοκίνητη μηχανή και κάθε είδους εφευρέσεις και ανακαλύψεις
- Η ελευθερία του τύπου και η διάδοση των ιδεών σε όλο και μεγαλύτερα στρώματα του πληθυσμού, η ενίσχυση της εθνικής συνείδησης, η αναζήτηση του ιστορικού παρελθόντος
- Μετά το 1850 παρουσιάστηκε διπλασιασμός του πληθυσμού τόσο στην Ευρώπη όσο και στη Βόρεια Αμερική, αστικοποίηση και αυξήθηκε η γεωργική παραγωγή
- Ο φιλελευθερισμός της αστικής τάξης στηριγμένος στην ατομική πρωτοβουλία προώθησε την άσκηση και τον έλεγχο της εξουσίας από τα εύρωστα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας, χωρίς την παρέμβαση του κράτους.

Αλλαγές και νεωτερισμοί στον 19ο αιώνα

Μετά το Ρομαντισμό από το 1850 έως το 1880 συμβαίνουν τα εξής:

- Τα νέα οικονομικά και διοικητικά κέντρα, οι τράπεζες, τα χρηματιστήρια, τα εμπορικά κέντρα, οι κατοικίες των αστών και οι πολυκατοικίες με τα μεγάλα πολυτελή διαμερίσματα, συγκεντρώνονται στο κέντρο των πόλεων
- Μεγάλες κοινωνικές αντιπαραθέσεις ανάμεσα σε φτωχούς και πλούσιους, σε προοδευτικούς και συντηρητικούς, σε εκείνους που έμεναν προσκολλημένοι στο παρελθόν και σε εκείνους που αναζητούσαν νέες διεξόδους
- Δαρβίνος, και σοσιαλιστικές ιδέες για τις καταπιεσμένες εργατικές τάξεις Σαιν Σιμόν, Αύγουστος Κοντ, Μαρξ, Εγκελς κλπ., Υλισμός και Διαλεκτικός Υλισμός.

Αποτέλεσμα

Αρχιτεκτονικά κινήματα 19ος – αρχές 20ου αιώνα

Ρεαλισμός Προσέγγιση της αρχιτεκτονικής από Βρετανούς αρχιτέκτονες από τη δεκαετία του 1840 και μετά, οι οποίοι είχαν στόχο να τονίσουν την «πραγματική» φύση των μορφών και των υλικών του κτιρίου στα κτίρια που σχεδίασαν. Οι βικτωριανοί αρχιτέκτονες χρησιμοποιούν τη λέξη «πραγματικό» για να περιγράψουν τις προθέσεις τους και «εξωπραγματικό» για να περιγράψουν την αρχιτεκτονική που αποδοκίμαζαν.

Γέφυρα του Μπούκλιν, Ν. Υόρκη (1867 -1883)

Ιμπρεσιονισμός Αρχιτεκτονική του τέλους του 19ου αιώνα που προανήγγειλε τη μετάβαση στον μοντερνισμό και έφερε στο προσκήνιο τους ιμπρεσιονιστές: την ένδοξη Belle Époque (1880-1914). Ξεκινώντας το 1874 στο Παρίσι και με επικεφαλής τους καλλιτέχνες Paul Cézanne, Claude Monet, Pierre-Auguste Renoir, Camille Pissarro και Edgar Degas, ο ιμπρεσιονισμός επικεντρώθηκε στην πραγματικότητα του φωτός, της σκιάς, του καθαρού χρώματος και της μορφής - και την αντίληψή του στο μυαλό.

Βίλλα στις Καννες, Γαλλία

Αρχιτεκτονικά κινήματα 19ος – αρχές 20^{ου} αιώνα

Αναβιωτισμός και Οριενταλισμός (Revivalism and Orientalism)

Αναβιωτισμός

Χρήση στοιχείων που απηχούν το ύφος μιας προηγούμενης αρχιτεκτονικής εποχής που έχουν περιέλθει σε αχρηστία μεταξύ της ακμής τους και της περιόδου της αναβίωσής τους.

- **Ιστορισμός** – μικτές αναβιώσεις που μπορεί να περιλαμβάνουν πολλά παλαιότερα στυλ σε σχετικά αυστηρές μορφές, σε συνδυασμό με νέα στοιχεία
- Αρχιτεκτονική της **Μεσογειακής Αναγέννησης** (αναβίωση της ιταλικής αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής και της ισπανικής αρχιτεκτονικής μπαρόκ)
- **Νέα Κλασική Αρχιτεκτονική** – η σύγχρονη συνέχεια της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, με πιθανή χρήση και άλλων στυλ όπως γοτθικό, μπαρόκ, αναγεννησιακό
- Αρχιτεκτονική της **Ρωσικής Αναγέννησης** – κινήματα της ρωσικής αρχιτεκτονικής που ήταν μια εκλεκτική συγχώνευση βυζαντινών στοιχείων και αρχιτεκτονικής προ-τσάρου Μεγάλου Πέτρου.
- **Παραδοσιακή Σχολή** – αναβίωση διαφορετικών τοπικών παραδοσιακών στυλ

Typical historicist house,
Germany 1892

Αρχιτεκτονικά κινήματα 19ος – αρχές 20^{ου} αιώνα

Αναβιωτισμός και Οριενταλισμός (Revivalism and Orientalism)

Οριενταλισμός

Είναι η μίμηση ή η απεικόνιση πτυχών του ανατολικού κόσμου από συγγραφείς, σχεδιαστές και καλλιτέχνες του δυτικού κόσμου λόγω των ταξιδιών τους στη Δυτική Ασία

- Το **Moresque style** - της Αναγεννησιακής κυρίως διακόσμησης, είναι μια ευρωπαϊκή προσαρμογή του ισλαμικού arabesque
- **Ινδο-Σαρακήνικο στυλ (Hindoo style)** - αρχιτεκτονική χρήση μοτίβων που ανασύρθηκαν από την Ινδία και την Αραβία και χρησιμοποιήθηκαν από Βρετανούς αρχιτέκτονες ειδικά σε δημόσια και κυβερνητικά κτίρια της Βρετανικής Αυτοκρατορίας
- **Chinoiserie** - είναι ο γενικός όρος για τη μόδα για κινέζικα θέματα στη διακόσμηση στη Δυτική Ευρώπη
- **Japonism** - Γαλλικός όρος που αναφέρεται στη δημοτικότητα και την επιρροή της ιαπωνικής τέχνης και σχεδιασμού μεταξύ αρκετών δυτικοευρωπαίων καλλιτεχνών

Κινεζική επιρροή, Μόναχο, Γερμανία

Αιγυπτιακή επιρροή, Βρυξέλλες, Βέλγιο

Αρχιτεκτονικά κινήματα 19ος – αρχές 20ου αιώνα

Προ-μοντέρνα ή πρωτο-μοντέρνα κινήματα (pre-modern)

Arts and Crafts (U.K.) (1880 – 1920)

Διεθνής τάση που αναπτύχθηκε πρώτα στις Βρετανικές Νήσους και στη συνέχεια εξαπλώθηκε σε όλη τη Βρετανική Αυτοκρατορία και στην υπόλοιπη Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική. Η ρίζα του Μοντέρνου Στυλ και της βρετανικής έκφρασης αυτού, που αργότερα ονομάστηκε διεθνώς κίνημα Art Nouveau, το οποίο επηρέασε έντονα. Ήταν δημοφιλές μεταξύ 1890 και 1910 κατά την περίοδο της Μπελ Επόκ (1880-1914).

William Morris's [Red House](#) in UK, designed by Philip Webb (1860) (Arts & crafts).

Αρχιτεκτονικά κινήματα 19ος – αρχές 20ου αιώνα

Προ-μοντέρνα ή πρωτο-μοντέρνα κινήματα (pre-modern)

Art Nouveau (International) (1880 – 1920)

↳ (Εκλεκτικισμός κ.ά.)

Τα πρωτοποριακά στυλ ήρθαν σε πλήρη αντίθεση με τον ιστορικισμό και την πομπώδη αισθητική του. Κύρια χαρακτηριστικά:

- **Ιδέα:** συγχώνευση αισθητικής και λειτουργικότητας σε μια ολιστική ιδέα που περιλαμβάνει τη δομή ενός κτιρίου, όσο και τον εσωτερικό σχεδιασμό του
- **Κατασκευή:** κυρίως γεωμετρικές μορφές και επιφάνειες
- **Συμβολισμός:** απεικονίσεις άγριας ζωής και μύθων, φυτικά στολίδια, ρευστές γραμμές
- **Χαρακτήρας:** παιχνιδιάρικο και πρωτότυπο

Art Nouveau style, Tassel House, Brussels

Casa Batllo_Barcelona_A Gaudi

Αρχιτεκτονικά Κινήματα του 20ου Αιώνα

Προ-μοντέρνα ή πρωτο-μοντέρνα κινήματα (pre-modern)

Art Deco

- Στη δεκαετία του 1920, αντικατέστησε το Art Nouveau. Στυλ εικαστικών τεχνών, αρχιτεκτονικής και σχεδίασης προϊόντων, που εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Γαλλία τη δεκαετία του 1910 και άκμασε στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1930. Έχει επηρεάσει από γέφυρες, κτίρια, πλοία, τρένα και αυτοκίνητα, έως και έπιπλα και καθημερινά αντικείμενα (ραδιόφωνα, ηλεκτρικές σκούπες, κλπ.)

Chrysler Building,
Αμερική

Théâtre des Champs-Élysées, France (Auguste Perret)

Αρχιτεκτονικά Κινήματα του 20ου Αιώνα

Μοντερνισμός (modernism)

Αρχιτεκτονικό κίνημα (ή στυλ) βασισμένο σε νέες και καινοτόμες τεχνολογίες κατασκευής, ιδιαίτερα στη χρήση γυαλιού, χάλυβα και οπλισμένου σκυροδέματος. Εμφανίστηκε το πρώτο μισό του 20ου αιώνα και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έγινε κυρίαρχο σε όλο τον δυτικό κόσμο και όχι μόνο, μέχρι τη δεκαετία του 1980, όταν σταδιακά αντικαταστάθηκε από τη μεταμοντέρνα αρχιτεκτονική ως το κύριο στυλ για δημόσια και εταιρικά κτίρια.

Κεντρική ιδέα:

Η μορφή πρέπει να ακολουθεί τη λειτουργία.

Υιοθέτηση του μινιμαλισμού και απόρριψη της διακόσμησης-στολισμού.

Αρχιτεκτονικά Κινήματα του 20ου Αιώνα

Μοντερνισμός (συνέχεια)

International Style (Διεθνές στυλ): Αναζήτηση μιας ειλικρινούς, οικονομικής και χρηστικής αρχιτεκτονικής που θα χρησιμοποιούσε τα νέα υλικά και θα ικανοποιούσε τις νέες κτιριακές ανάγκες της κοινωνίας, ενώ παράλληλα θα ήταν αισθητικά ελκυστική. Προέκυψε από: 1. αντίδραση στον εκλεκτικισμό 2. πολλά κτίρια που εξυπηρετούσαν μια ταχέως εκβιομηχανίζουσα κοινωνία 3. Νέες οικοδομικές τεχνολογίες με χρήση σιδήρου και χάλυβα, οπλισμένου σκυροδέματος και γυαλιού.

Γερμανία:

- **Bauhaus** (Walter Gropius) και **German Werkbund** (Ludwig Mies van der Rohe)
- **Εξπρεσιονισμός:** Εμφανίστηκε στη Γερμανία μεταξύ 1910 και 1925, και ήταν ένα αντικίνημα ενάντια στην αυστηρά λειτουργική αρχιτεκτονική του Bauhaus και του Werkbund. Αρχιτεκτονική πιο ποιητική, εκφραστική και αισιόδοξη.

Ρωσία:

- **Κονστρουκτιβισμός (Constructivism) architecture**
Μετά τη Ρωσική Επανάσταση του 1917, αναζητούνταν ένα νέο σοβιετικό στυλ που θα αντικαθιστούσε τον παραδοσιακό νεοκλασικισμό. Κυκλοφόρησε το 1921 με μανιφέστο που διακήρυττε ότι στόχος ήταν να βρεθεί η «κομμουνιστική έκφραση των υλικών δομών».

Αγγλία: Μπρουταλισμός (Brutalism)- δεκαετία του 1950

Αμερική: Functionalism

Ολλανδία: De Stijl

Ιταλία: Rationalism

Γαλλία: Le Corbusier

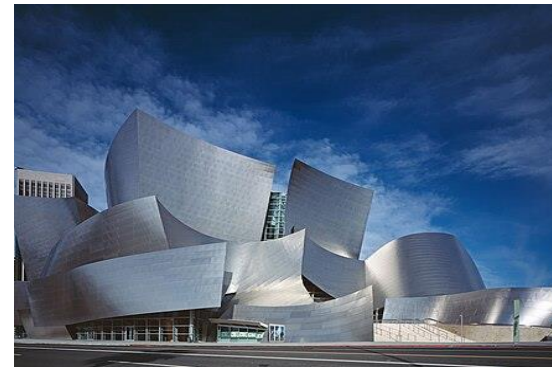
Αρχιτεκτονικά Κινήματα του 20ου Αιώνα

Μετά τον Μοντερνισμό

- **Μεταμοντερνισμός:** Αμφισβήτηση των περιορισμών του μοντερνισμού μέσω της ειρωνείας, του συμβολισμού και των εκλεκτικών στυλ, που παρατηρούνται σε δομές όπως η Piazza d'Italia, αντανakλώντας μια απόκλιση από τον αυστηρό λειτουργισμό και μια επιστροφή στις ιστορικές αναφορές.
- **Αποδομισμός:** Έμφαση στον κατακερματισμό, τα μη ευθύγραμμα σχήματα και τις αντισυμβατικές γεωμετρίες (π.χ. έργα των Daniel Libeskind και Frank Gehry), αντανakλώντας μια αποδόμηση των παραδοσιακών αρχιτεκτονικών κανόνων και εστίαση σε προκλητικές χωρικές αντιλήψεις.
- **Κριτικός τοπικισμός:** Προσέγγιση της αρχιτεκτονικής που προσπαθεί να αντιμετωπίσει την ατοπία και την έλλειψη ταυτότητας του Διεθνούς Στυλ, αλλά επίσης απορρίπτει τον ιδιότροπο ατομικισμό και τη διακόσμηση της μεταμοντέρνας αρχιτεκτονικής.

Piazza d'Italia in New Orleans, Charles Moore, completed 1978

Walt Disney Concert Hall, Frank Gehry, Los Angeles, California

Säynätsalo Town Hall (1952), Finland

Σύγχρονα Αρχιτεκτονικά Κινήματα

Βιώσιμη Αρχιτεκτονική: Ενσωμάτωση φιλικών προς το περιβάλλον υλικών, ενεργειακά αποδοτικών σχεδίων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αντανακλώντας την αυξανόμενη έμφαση στην περιβαλλοντική συνείδηση και μειώνοντας το οικολογικό αποτύπωμα των κτιρίων.

Παραμετρική Αρχιτεκτονική: Χρήση υπολογιστικών εργαλείων και ψηφιακών τεχνολογιών για τη δημιουργία πολύπλοκων μορφών και δυναμικών δομών, που αντικατοπτρίζουν μια συγχώνευση τέχνης, επιστήμης και τεχνολογίας.

Anna Heringer – Anandaloy, Bangladesh

Διεθνές μουσείο κρασιού, Μπορντώ - XTU architects